

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 11.02.2008, sp. zn. 1 To 1/2008, ECLI:CZ:VSPH:2008:1.TO.1.2008.1

Číslo: 45/2010

Právní věta: Jestliže pachatel nikoli úmyslně způsobí požár nebo přispěje k jeho vzniku, lze na něm požadovat, aby odstranil nebezpečí, které z jeho jednání nastalo pro lidi nebo cizí majetek. Pokud to úmyslně neučiní, je třeba na opomenutí tohoto konání pohlížet jako na úmyslné jednání ve smyslu § 179 odst. 1 alinea druhá tr. zák., neboť jde o opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel podle okolností a svých poměrů povinen (§ 89 odst. 2 tr. zák.).*) *) Poznámka redakce: Nyní § 112 tr. zákoníku.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 11.02.2008

Spisová značka: 1 To 1/2008

Číslo rozhodnutí: 45

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Obecné ohrožení, Opomenutí

Předpisy: § 89 odst. 2 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Praze k odvolání obžalovaného P. P. částečně zrušil rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 11. 2007, sp. zn. 7 T 9/2007 ve výroku o vině a ve výrocích o trestu, o ochranném opatření a o náhradě škody a v části, kde ponechal výrok o vině napadeného rozsudku nedotčen, znovu sám rozhodl ve zrušené části tohoto výroku vrátil věc soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem byl obžalovaný P. P. mimo jiné uznán vinným trestným činem obecného ohrožení podle § 179 odst. 1 věta 2 tr. zák., kterého se dopustil tím, že dne 26. 4. 2007 v době od 2.00 h do 2.30 h na půdě domu ve V. pod vlivem alkoholu usnul na pohovce s hořící cigaretou a po zapálení pohovky po probuzení požár pozoroval 15 minut kvůli sexuálnímu vzrušení, přičemž v domě tehdy bylo z 35 bydlících přítomno nejméně 19 osob, a odešel pak do bytu ulehnout, aniž by jakkoli varoval lidi spící v domě, přičemž požárem vznikla městu V. škoda nejméně 27 853 Kč; dalším následkům zabránil zásah přivolaných hasičů.

Proti tomuto rozsudku podal obžalovaný prostřednictvím obhájce včas odvolání, zaměřené proti

výroku o vině a trestu. Pokud jde o shora popsany skutek, nesouhlasil s právním posouzení věci jako úmyslného trestného činu obecného ohrožení podle § 179 tr. zák. Trestnou činnost neplánoval, nepřipravoval, oheň nepodporoval. Je stížen duševní poruchou a sexuální deviací, které podstatně snížily jeho ovládací schopnosti. Snížena je i jeho schopnost odolat prvnímú napití. K požáru také došlo pouze jeho nedbalostí.

Vrchní soud v Praze přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost napadených výroků rozsudku i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, přičemž podle odst. 3 § 254 tr. ř. musel vzhledem k napadení výroku o vině přezkoumat vedle dále napadeného výroku o trestu i výrok o ochranném léčení a o náhradě škody. K uvedenému přezkoumání došlo ze strany odvolacího soudu z hlediska odvoláním vytýkaných vad – odvolací soud ovšem dále přihlížel i k vadám odvoláním nevytýkaným, pokud měly vliv na správnost výroků, proti nimž bylo odvolání podáno. Před rozhodnutím ještě odvolací soud také doplnil dokazování. Předně provedl důkaz spisy o posledních dvou odsouzeních obžalovaného k nepodmíněným trestům odnětí svobody. Z nich zjistil, že obžalovaný se opakovaně dopouštěl násilných vloupání do různých objektů, přičemž zejména ve věci sp. zn. 2 T 128/99 Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou šlo o trestnou činnost se škodou celkem bezmála 300 000 Kč, přičemž jednotlivých případů se obžalovaný dopouštěl velmi krátce po předchozím odsouzení za obdobnou trestnou činnost ve věci sp. zn. 2 T 57/99 téhož soudu, ještě před rozhodnutím odvolacího soudu nebo i pak, před nástupem výkonu trestu. Odvolací soud si dále ověřil počet lidí a jejich rozmístění v domě v noci, kdy došlo k požáru posouzenému jako obecné ohrožení podle § 179 odst. 1 věta 2 tr. zák., a opatřil si doplněk odborného vyjádření Hasičského záchranného sboru Královéhradeckého kraje ohledně téhož případu. Tento doplněk blíže vysvětlil nebezpečí šíření požáru, s přihlédnutím ke skutečnosti, že dům neměl žádné nyní vyžadované požární dělení, bránící rozšíření požáru vertikálním i horizontálním směrem. Navíc stropy a podlahy v domě jsou též z dřevěných materiálů, což je rovněž podstatné z hlediska šíření požáru. Požárně odděleno a odvětráno není ani středem domu vedoucí schodiště, které v době příjezdu požárních jednotek bylo značně zakouřeno, takže zasahující hasiči museli užít dýchací přístroje, což by znemožnilo nebo v závislosti na ochranných prostředcích omezilo evakuaci v případě rozšíření požáru bez zásahu hasičů. Lidé v domě pak byli ohroženi jak padajícími konstrukcemi, tak zplodinami hoření a tepelnou složkou požáru. Se zřetelem i k tomuto doplnění dokazování došel odvolací soud k následujícím závěrům.

Již v přípravném řízení a pak i v řízení soudním nedošlo k takovému porušení práv obžalovaného na obhajobu, pro které by napadený rozsudek nemohl obstát. Obžalovanému byl v souladu s trestním řádem ustanoven obhájce, jeho práva byla respektována a až na dále uvedené nikoli zcela úplně dokazování se orgány činné v trestním řízení snažily o zjištění skutkového stavu věci. Potřebná pozornost byla věnována i objasnění přičetnosti obžalovaného. Se zřetelem i k doplnění dokazování odvolacím soudem lze také dojít k závěru, že v případě skutku posouzeného jako obecné ohrožení podle § 179 odst. 1 věta 2 tr. zák. postačují provedené důkazy ke zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí. Lze v tomto směru odkázat na odůvodnění napadeného rozsudku.

Odůvodnění napadeného rozsudku je ovšem třeba, se zřetelem i na námítky, uplatněné obžalovaným v odvolání, doplnit.

Pokud jde o to, zda obžalovaný požár založil úmyslně, nelze samozřejmě při úvahách v tomto směru pominout zálibu obžalovaného v zakládání a pozorování ohňů a sledování zásahů hasičů a znalecky zjištěnou pyromanii a pyrofilii. Nicméně úmyslné založení požáru obžalovaným, který toto popírá, jen na základě dalších důkazů dovodit nelze – jak již uvedl v odůvodnění napadeného rozsudku soud prvního stupně. I odvolací soud se tedy ztotožnil se závěry soudu prvního stupně, že uvedený požár vznikl v důsledku nedbalosti obžalovaného. Tato nedbalost svůj odraz v právním posouzení věci soudem prvního stupně nenalezla a nepřichází odpovídající právní posouzení věci v úvahu ani v odvolacím řízení. Je tu ale i následné počínání obžalovaného. Ten poté, co se vzbudil – když jeho

spánek při vzniku požáru též nelze vyvrátit – po zjištění požáru, neučinil nic pro jeho likvidaci nebo alespoň zabránění jeho dalšímu šíření. Nepřivolal telefonem ani jinak hasiče, nesnažil se oheň uhasit poléváním vodou, nevzbudil další lidi v domě, aby tak jednak chránil jejich životy a zdraví, jednak aby oni mohli učinit potřebná opatření ke zdoání požáru. Zůstal v naznačených směrech zcela pasivní. Požár přitom, vzhledem k stavebnětechnickému uspořádání domu, ohrožoval i na životě lidi v domě se zdržující. To, že šlo o větší počet těchto lidí, takže jejich zmíněné ohrožení představovalo již obecné nebezpečí, bylo také postačujícím způsobem doloženo. Zdůraznit třeba i to, že k požáru došlo již pozdě v noci, když již lidé spí, přičemž v domě se zdržoval větší počet lidí, a to i dětí. Ti i z tohoto důvodu byli bezprostředně ohroženi na životě, jak je zřejmé i z odborného vyjádření HZS, včetně jeho doplnění.

Za této situace bylo na obžalovaném, který v domě delší dobu žije a ví, jaký je z požárního hlediska stav střechy a dalších konstrukcí v domě i kolik je v domě obývaných bytů, aby učinil potřebná opatření k zamezení nebezpečí pro lidi v domě. Jak již uvedeno, obžalovaný neučinil nic a od již hořícího gauče na půdě odešel, aniž by třeba jen na požár upozornil. Jeho údajná snaha plameny nohou zašlápnout nebyla jednak postačující a úspěšná, jednak – a to především – pak už nic nedělal a od hořícího gauče s plameny šlehajícími směrem k dřevěné střeše po čtvrt hodině jeho sledování odešel a nechal ho dál vlastnímu živelnému vývoji. Není přitom pochyb o tom, že požár vznikl od jeho hořící cigarety, když na gauči opilý kouřil. Požár tedy způsobil svým neopatrným zacházením s ohněm – hořící cigaretou – obžalovaný. Za tohoto stavu lze od něho očekávat, aby svým aktivním jednáním vznikající obecné nebezpečí eliminoval. Obžalovaný byl povinen aktivně konat, aby vyloučil nebezpečí, které bylo důsledkem jeho předchozího nedbalostního jednání – toto nebezpečí nevzniklo tedy naprosto nezávisle na něm, na jeho předchozím počínání. Pokud ovšem obžalovaný požár čtvrt hodiny jen sledoval a nic během toho, ani pak, ze své vůle neučinil – neuhasil požár vodou, nepřivolal sám nebo prostřednictvím dalších osob hasiče, dokonce ani nevzbudil a neinformoval lidi v domě a učinil tak úmyslně ve smyslu závěrů nalézacího soudu – třeba na takové opomenutí potřebného jednání pohlížet stejně jako na úmyslné aktivní konání ve smyslu ustanovení § 179 odst. 1 alinea druhá tr. zák. Podle § 89 odst. 2 tr. zák. se jednáním rozumí i opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel podle okolností a svých poměrů povinen. Tato uvedeným způsobem charakterizovaná zvláštní povinnost (aktivního) konání může vyplývat, jak je ze znění zákona zřejmé („...podle okolností a svých poměrů“) právě i z toho, že požár byl důsledkem předchozího neopatrného, nedbalostního počínání obžalovaného, které vedlo ke vzniku obecného nebezpečí. Lze tedy na obžalovaném požadovat, aby odstranil nebezpečí, které sám svým jednáním vyvolal. To obžalovaný úmyslně neučinil. Požár pohovky se pak rozšířil, prohořela střecha, došlo k zakouření schodiště – nebýt zpozorování požáru a zásahu jinými osobami přivolaných hasičů mohl mít tento noční požár tragické následky. Ty mohly být způsobeny jak vlastní tepelnou složkou požáru, tak i kouřovými zplodinami hoření a zřícením zborcených, požárem narušených konstrukcí. Šlo tedy jak o zvýšení obecného nebezpečí, když požár nabýval na intenzitě, tak i o ztížení jeho odvrácení či alespoň zmírnění naprostou pasivitou obžalovaného, jak to má na mysli ustanovení § 179 odst. 1 alinea druhá tr. zák., když se závěry soudu prvního stupně lze souhlasit i pokud jde o posouzení příčinnosti obžalovaného., jak bude ještě dále uvedeno. Pro úplnost je možno ke kvalifikaci skutku obviněného uvést, že opomenutí ve vztahu k šířícímu se již požáru by za popsáných okolností, pokud by bylo možno dovodit v jeho subjektivním vztahu jen nedbalost (např. by bez přiměřených důvodů spolehal, že oheň uhasne i bez jeho zákroku nebo že jej uhasí někdo jiný) bylo by možno skutek posoudit jako trestný čin obecného ohrožení podle § 180 odst. 1 tr. zák.jeho omese nepodařilo prokázat že obviněný naplňovalo znaky trestnéhe by uvést, že

To bylo třeba dodat k poněkud stručnějšímu odůvodnění napadeného rozsudku, pokud jde o skutek kvalifikovaný jako obecné ohrožení podle § 179 odst. 1 alinea druhá tr. zák., bod Na samotném výroku, se zřetelem i k těmto doplňujícím úvahám, nebylo tedy co měnit.

Dále se Vrchní soud zabýval správností napadeného rozsudku v ostatních výrocích o vině a zdůvodnil další části svého rozhodnutí.